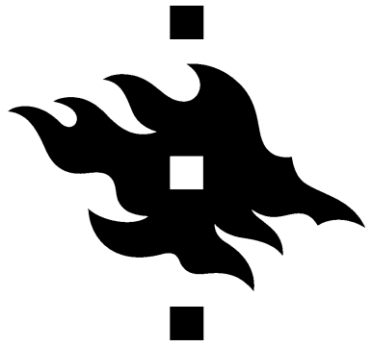

3.3.2020

LAUSUNTO

Asia: HE 2/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeusministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta

Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti kiittää tilaisuudesta saada lausua yllä mainitusta hallituksen esityksestä.

Instituutti katsoo, että ehdotetut muutokset lakiin Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista (1139/2007) ("Krimo-laki") eivät sisällä olennaisia muutoksia nykytilaan nähden, vaan niillä pyritään lähinnä poistamaan tarpeetonta tai päällekkäistä tekstiä sekä selventämään Krimo-lain suhdetta yleiseen tietosuoja-asetukseen ja Suomen kansalliseen tietosuojalainsäädäntöön. Näin ollen instituutti puoltaa lakiin ehdotettuja muutoksia.

Hallituksen esityksen Krimo-lakia koskevassa kappaleessa 1.15 käsitellään instituutin tekemään tutkimukseen sisältyvän henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteita yleisen tietosuoja-asetuksen ja Suomen kansallisen tietosuojalainsäädännön näkökulmasta. Kappaleessa todetaan, että instituutin harjoittamaan tutkimustoimintaan liittyvässä henkilötietojen käsittelyssä oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta (yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen). 6 artiklan 1 kohdassa on kuitenkin myös muita oikeusperusteita, jotka voivat tulla kyseeseen instituutin tutkimustoiminnassa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn. Ennen kaikkea kyseeseen tulee tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaan käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Instituutin tutkimustoiminnan ytimessä ovat sen lakisääteiset tehtävät, joiden mukaan instituutin tulee harjoittaa riippumatonta kriminologista ja muuta oikeuspoliittista tutkimusta, seurata ja analysoida muun muassa rikollisuuden ja seuraamusjärjestelmän toimintaa sekä ylläpitää sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavia tutkimusrekistereitä. Listassa mainituista käsittelyn lainmukaisuuden perusteista voi tutkimustoiminnassa tulla kyseeseen myös esimerkiksi rekisteröidyn suostumus.

Edellä mainitun lisäksi on syytä huomioida, että voimassa olevassa lain 4 b §:ssä (jota nyt esitetään kumottavaksi) todetaan, että instituutti voi muodostaa henkilörekistereitä sen tehtäväksi säädettyjen tutkimusten ja *selvitysten* toteuttamiseksi. Tietosuojavaaltuutetun ohjeistuksessa todetaan: "Kaikki tutkimustoiminta ei ole tieteellistä. Silloin tieteelliselle tutkimukselle luodut käsittelyperusteet ja poikkeusmahdollisuudet eivät ole käytettävissä. Esimerkiksi viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävät ... eivät ole tieteellistä tutkimusta" (<https://tietosuoja.fi/tieteellinen-tutkimus>). Tällaisia voivat olla esimerkiksi Krimo-lain 1 § 2 kohdan mukaiset seuranta- ja analysointitehtävät. Koska instituutin tehtävät kattavat tutkimustoiminnan lisäksi myös selvitysluontoiset tehtävät, tieteelliselle tutkimukselle luodut käsittelyperusteet eivät tällaisissa käyttötarkoituksissa ole käytettävissä.

Hallituksen esityksessä ei tulisi nyt tehdyin tavoin rajoittaa henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteita, sillä myös muut oikeusperusteet voivat tietosuoja-asetuksen ja Suomen tietosuojalainsäädännön mukaan olla hyväksyttäviä, ja ne voivat olla tarpeen instituutin tehtäväksi määritettyjen selvitysten toteuttamiseksi. Jos esityksessä halutaan mainita nimenomaisia käsittelyn oikeusperusteita, tulisi mainita myös muita kyseeseen tulevia perusteita, eritoten lakisääteisen velvoitteen noudattaminen ja rekisteröidyn suostumus. Joka tapauksessa tulisi tuoda esille, että kyseeseen voi tulla myös muita kuin esityksessä nyt mainittu oikeusperuste. Myös erityisiä henkilötietoryhmiä sekä rikostuomioita ja rikkomuksia koskevien tietojen käsittelyn osalta on syytä huomioida, että Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin osalta näiden tietojen käsittely perustuu lakisääteisiin tehtäviin.

Helsingissä 3.3.2020,

Tapio Lappi-Seppälä
Instituutin johtaja

Petri Danielsson
Suunnittelija

Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti